

Upprop för en annan skola

Detta går till

- alla i den nya riksdagen som väljs 9 september 2018 och vars arbete börjar 24 september;
- Sveriges Elevråd, Sveriges Elevkårer, Hem & Skola, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund;
- pedagogiska institutioner vid högskolor och universitet;
- Skolverket, Skolinspektionen;
- Utbildningsdepartementet efter valet 2018;
- några personer eller organisationer som kan ha intresse av saken.

Hos webbplatsen 8 dagar fanns 4 juli 2018 en tidigare och mindre version av denna text.

<https://www.8dagar.com/2018/07/skola-i-standig-kris-inte-konstigt-allt.html>

Skola i ständig kris

Skolan är ett evigt krisområde. Det beror på **två grundläggande fel** vilka garanterar att krisen fortsätter:

- åldersgruppering med timplaner;
- graderade betyg.

Men goda tankar har funnits

På 70-talet pågick en intensiv diskussion om skolan. Det föreslogs en skola utan åldersgruppering, och en skola utan graderade betyg. Det är dags att damma av dessa synsätt. De omfattades av många på 70-talet men tankarna föstes åt sidan. Och vad har vi fått, jo en evig krisbransch. Nu hoppas vi att ny **förankring av dessa tankar** börjar lite här och där. Grundskolan fick nya läroplaner 1980 och 1994, gymnasiet 1994. Då fanns möjlighet att göra verklighet av tankarna från 70-talet. Men inte, och man undrar varför.

Skolan måste **reformeras radikalt**. Nödvändiga ändringar kan genomföras på tolv år, om alla jobbar hårt:

- Fyra år diskussion och beslut om radikala alternativ.
- Fyra år förberedelser.
- Fyra år genomförande.

Kurser i stället för åldersgruppering med timplaner

Som **utgångspunkter** bör vi ha:

1. Vad en ung människa kan begära av skolan är att han eller hon får hjälp att **utveckla sina svaga eller starka sidor**.
2. Allt måste göras för att unga ska utvecklas till **självständiga** människor.

Åldersgruppering uppmuntrar inte till självständighet. Låt det i stället inom olika ämnen finnas **kurser**. Lätt kurs och Svår kurs, kanske också Extra Svår kurs, låt eleven välja. Lätt kurs är inte kravlös, men den skiljer sig från Svår.

Vi bör inte ha Lätt, Normal och Svår. Ingen bör försöka bestämma vad som är "normalt", och man bör alltså inte kalla någon kurs Normal. Alltså Lätt, Svår, och kanske Extra Svår. I en kurs kan finnas både 13- och 15-åringar, och kanske även vuxna.

Tim-planer? Nej. Människor är olika eller har olika förkunskaper.

Kurs-planer med mål för kunskaper och färdigheter? **Ja.** Det är vad skolan är till för.

Låt en **grundskoleexamen** kräva **godkända resultat** på en lista med kurser på Lätt nivå. Låt eleven beta av listan i en takt som passar. Någon kanske genomför detta på bara kort tid, eller väljer Svår kurs i några ämnen. Samma för en **gymnasieexamen**.

Skolbyggnaden blir en kombination av **aktivitetshus** och **modernt bibliotek**.

Där finns lärare som kan föreläsa.

Där finns datorer.

Där finns böcker.

Där finns särskilda lokaler för kemi, teknik, idrott och en del annat.

Där finns lärare som kan hjälpa till med grupparbeten och annat speciellt.

Denna byggnad ska vara öppen alla dagar från tidig morgon till sen kväll, även på sommaren.

Graderade betyg

De graderade betygen används när elever söker till nästa nivå i utbildningstrappan. Systemet är orättvist:

- Hemma har Lars eget rum. Han har en storasyster som studerar på universitetet och hjälper honom med matematik och fysik, och han har en mamma som hjälper honom med engelskan.
- Hemma hos Karin ser det annorlunda ut. Hon delar rum med det äldsta av två yngre syskon, vilka allmänt är ganska störande. Ingen i familjen kan hjälpa henne med något, utan tvärtom är det hon som måste hjälpa till med saker och ting.

Lars får bättre betyg och kommer in på önskat program på högskolan, men Karin kommer inte in.

De graderade betygen måste överges. I stället bara **godkänt** på en kurs, **eller inte**. Antagning till nästa nivå i utbildningstrappan bör ske med **mottagarens** antagningstest eventuellt kompletterat med en preparandkurs. Karin kan vänta lite, och förbereda sig, innan hon är mogen för antagningstest.

Så mycket bättre för eleverna. Inget hinder finns för att hjälpa varandra med kursen. Så mycket bättre för läraren som får bara **ett** mål. Med detta enda mål blir det troligen lätt att bli överens med elever och föräldrar om vad som krävs, och det nuvarande betygsättnings-djävlskapet upphör.

I världen utanför skolan kan en chef förväntas ge ett omdöme om en anställd som slutar, men den chefen har det lättare än en lärare med över hundra elever.

Så här ser **kunskapskrav** i matematik ut. Klicka på "Kunskapskrav för slutet av årskurs 9":
https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr11-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet/svid12_5dfee44715d35a5cdfa219f/1530314731/compulsorycw/jsp/subject.htm?subjectCode=GRGRMAT01&tos=gr&p=p&p=p#anchor4

Studera skillnaderna mellan betygen A, C och E. Betygen B och D är mellanlägen. Andra ämnen, till exempel historia, har liknande upplägg. Att sätta betyg enligt detta är **inte genomförbart** om läraren har mer än tio elever.

Utvägen, om Nationellt prov ska användas, är att sätta betyg nästan enbart efter resultat på det. Om enbart, så är det förbjudet. Om resultat på Nationellt prov skiljer sig från lärarens övriga bedömning, så kanske läraren tror att det är något fel på den senare. Men man kan tvivla på att resultat på Nationellt prov träffar rätt enligt kunskapskraven ovan.

Det finns omfattande säkerhetsbestämmelser kring Nationella proven. De är sekretessbelagda, och elev och föräldrar får inte mer än titta på elevens genomförda prov, detta för att proven ska kunna återanvändas. Det går dock inte. Det är enkelt för elever att på nätet skapa en uppgiftsbank där år efter år elever ur minnet lägger in provens svåraste uppgifter. Med tiden kan man där se hur de svåra uppgifterna såg ut, och kanske rentav själv få en av dessa.

Hela apparaten med Nationella proven är enorm och har passerat rimliga gränser. I matematik ingår oftast en muntlig del med en liten grupp elever för att testa hur de resonerar, och i årskurs 9 i biologi, fysik eller kemi ingår att göra en speciell laboration. Det här måste göras enklare.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/nationella-prov-i-grundskolan/provdatum-i-grundskolan>

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/nationella-prov-i-gymnasieskolan/provdatum-i-gymnasieskolan>

Bättre är att ha Lätt kurs, Svår kurs och kanske Extra Svår kurs. En beskrivning liknande **ett enda** av betygen ovan får då ingå i **mål för kursen**. På Extra Svår kurs måste eleven klara liknande betyget A ovan. Med **ett** mål för kursen blir det möjligt att överlämna ansvar, provkonstruktion och betygsättning till lärarna på skolan. Skolverket kan lämna ifrån sig provmallar med kommentarer, och de behöver inte vara hemliga för eleverna. För att följa upp hur det sköts finns Skolinspektionen.

Inte Godkänd? Då blir det en ny chans.

Tillbaka till skolan, med graderade betyg. På vilken nivå ska läraren lägga undervisningen? På en låg nivå för att inte köra över någon? Men då kan han eller hon få emot sig vissa elever, vilka **kräver** att bli lotsade till det högsta betyget.

Det går lagstifta om att varje skola under tre veckor varje vår ska tillhandahålla lokaler för mottagare som vill anordna antagningstest. Det nuvarande Högscoleprovet kan studeras för genomförande och möjligen delvis om innehåll. Dessa test kan eventuellt vara bara en första del, och sökande som klarar den kan fortsätta med del två och/eller en preparandkurs, kanske med intervju, hos mottagaren. Flera mottagare bör kunna samarbeta.

Räddningsförsök – men se alternativet

Skolverket meddelar att kunskapskraven ska arbetas om. I försök att rädda systemet startar ett förändringsarbete som beräknas bli klart i slutet av 2019 för att då överlämnas till regeringen.
<https://www.skolverket.se/undervisning/sa-arbetar-vi-med-att-forbatta-kursplaner-och-kunskapskrav>

Kanske kan nya kunskapskrav lindra problemen något. Men det finns ett starkt alternativ, och det är alltså att överge de graderade betygen.

- Ständigt kommer nya Lars och Karin enligt ovan.
- Utbildning för vidare **kulturarv**. Det finns både gamla och nya sådana, till exempel språk, historia, svetsteknik och programmering. De graderade betygen medför stress som inte hör hemma i det sammanhanget. Programmering är förresten både konst och vetenskap, och en konstnär behöver utvecklas utan stress. De graderade betygen sätter läraren i svåra situationer långt från hans eller hennes önskan att föra vidare kulturarv.
- Dessutom, en elev har rätt att se det så här. Det är en människas rätt att, så långt det går, se det som en privatsak hur bra eller mindre bra hon är. Det går naturligtvis inte att genomföra helt. Vi söker en anställning och får den, eller inte. Söker en utbildning och kommer in, eller inte. Men det går försöka följa en regel, så långt det går, om rätt till privat område. Låt en människa ta sig fram här i livet på egna vägar, utan mer uppgifter om sig själv än nödvändigt. Eller är "papperslös" också en som saknar graderade betyg från skolan? Om skolan inte sätter graderade betyg, utan i stället eleven själv väljer Lätt kurs eller Svår kurs, så blir det annorlunda. Varför eleven väljer det ena eller det andra blir hans eller hennes privatsak.

Några allmänna tankar

- Erfarenheter eller tankar om utbildning, vilka kan vara extra intressanta, kanske kommer från platser som inte har påverkats av europeiskt tänkande och europeisk kolonisation. Erfarenheter, både från Europa och annat håll, bör sökas överallt, även långt bakåt i tiden. Hur känner man igen en god skola?
- I Finland lär pågå stora saker för skolan, och det bör undersökas.
- För att fundera lite över utbildning bör man gå till Trafikverkets webbplats och klicka på Körkort.
<https://www.trafikverket.se/>

Skaffa Körkort B? Utbildningen innehåller trafiksäkerhet och har alltså viktiga **mål**, men den har varken timplaner eller graderade betyg.

Hur går vi vidare? →

Hur går vi vidare?

ETT. Om du gillar ovanstående kan du skicka det här vidare.

TVÅ. Du kan kontakta en riksdagsledamot. Du bör vänta till efter 24 september 2018 då nya riksdagsledamöter är på plats.

<http://www.riksdagen.se/sv/ledamoter-partier/>

Om du själv är riksdagsledamot, så mycket enklare.

Det bör motioneras i riksdagen om steg i riktning till en radikal skolreform:

- kurser i stället för åldersgruppering med timplaner;
- inga graderade betyg. Mottagaren ska testa vilka som kan antas.

I riksdagen hoppas vi att någon eller några lämnar en **motion till riksdagen** om att den ska **tillsätta en grupp** med en person från varje parti, personer som är intresserade av att **gå vidare med tankarna ovan**. Detta utanför riksdagens vanliga utbildningsutskott.

- Gruppen ska ha möjlighet att till sig ansluta lika många från samhället utanför riksdagen.
- Gruppen bör få en fyra-årig möjlighet att utveckla det som skisseras ovan, samt uppmanas att föra ut sina tankar och delta i offentlig debatt.
- Riksdagen ska besluta att kostnader som gruppen får, för resor, övriga anslutnas utgifter, med mera, betalas av staten.
- Gruppens första uppgift föreslås bli att starta en **webbplats för material**. Dit ska kunna sändas för publicering artiklar från debatten på 70-talet och senare, samt litteraturtips och nya diskussionsinlägg.

TRE. Kanske kan du skriva en debattartikel, eller komma med i "Ring P1". Kanske kan du starta en webbplats med gammalt och nytt material och möjlighet till diskussion, eller en Facebook-grupp. Kanske starta en förening som kan gå ut med material till elever, föräldrar, lärare och andra.

2 augusti 2018
Björn Backengård
Hjalmar Bergmans Gata 56
422 52 Hisings Backa
bjorn.2bc@telia.com